

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Roch

SSN Marek Siwek

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga

w sprawie **G. D., B. P.,**

P. K. i M. O. obwinionych z art. 54 kw i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 sierpnia 2024 r.,

kasacji wniesionej w stosunku do skazanych **G. D.,**

B. P., P. K. i M. O.

przez Rzecznika Praw Obywatelskich

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Radomsku

z dnia 19 czerwca 2020 r., sygn. akt II W 301/20,

1. uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia **G. D.,**

B. P., P. K. i

M. O. od zarzucanych im wykroczeń,

2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Adam Roch

Zbigniew Kapiński

Marek Siwek

[PGW]

UZASADNIENIE

G.D., B.P., P.K. i M.O. obwinieni zostali o to, że w dniu 3 kwietnia 2020 r., około godz. 22:20 w miejscowości G, ul. (...), wspólnie nie zastosowali się do zakazów przemieszczania się osób na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz do zakazów dotyczących organizowania spotkań z osobami nie będącymi we wspólnym pożyciu, to jest o wykroczenie z art. 54 k.w. w związku z § 5 i § 14 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

B.P., P.K. i M.O. obwinieni zostali nadto o to, że w tym samym miejscu i czasie umyślnie nie zastosowali się do wydawanych przez funkcjonariusza Policji poleceń określonego zachowania się, polegającego na nie opuszczaniu mieszkania mimo kilkukrotnych wezwań, to jest każde z nich o wykroczenie z art. 65a k.w.

Sąd Rejonowy w Radomsku, wyrokiem nakazowym z dnia 19 czerwca 2020 r., II W 301/20, uznał wszystkich obwinionych winnymi zarzucanych im wykroczeń i ukarał każdego z nich karą nagany.

Wyrok powyższy nie został zaskarżony i uprawomocnił się w pierwszej instancji.

Wyrok ten kasacją nadzwyczajną (art. 521 § 1 k.p.k.) zaskarżył Rzecznik Praw Obywatelskich na korzyść wszystkich ukaranych w całości i zarzucił orzeczeniu:

1. w zakresie uznania G.D., B.P., P.K. i M.O. za winnych wykroczeń z art. 54 k.w. w zw. z § 5 i § 14 ust.1 pkt 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 566) w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii - rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 54 k.w., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyny przypisane obwinionym nie wyczerpywały znamion tego wykroczenia;

2. w zakresie uznania B.P., P.K. i M.O. za winnych wykroczeń z art. 65a k.w. - rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 65a k.w., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyny im przypisane nie wyczerpywały znamion tego wykroczenia.

Podnosząc te zarzuty, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i uniewinnienie obwinionych od popełnienia „przypisanych” im czynów.

Obecny na rozprawie prokurator Prokuratury Krajowej poparł wniesioną przez Rzecznika Praw Obywatelskich kasację.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w zakresie obu sformułowanych w niej zarzutów, a to musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku nakazowego i uniewinnieniem obwinionych od popełnienia zarzucanych im czynów.

Przed odniesieniem się do każdego zarzutów należy na wstępie wskazać, że upływ terminu przedawnienia karalności czynów przypisanych obwinionym (art. 45 § 1 k.w.) nie stał na przeszkodzie rozpoznaniu kasacji, albowiem kasacja ta została wniesiona na korzyść obwinionych (por. art. 529 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w.).

Rzecznik Praw Obywatelskich trafnie wskazał w uzasadnieniu kasacji, powołując przy tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, że sądy, stosując przepis art. 54 k.w., powinny zawsze badać, czy organ stanowiący przepisy porządkowe działał na podstawie ustawy i w granicach upoważnień ustawowych, a także, czy przepisy porządkowe, do których odsyła analizowany przepis, są zgodne z Konstytucją. W szczególności istotne jest, czy zostały ustanowione zgodnie z konstytucyjnymi zasadami stanowienia aktów podustawowych, a także to, iż omawiane przepisy dla skuteczności stanowienia podstawy do odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 54 k.w. muszą zostać wydane z upoważnienia ustawowego.

Czyn opisany w punkcie 1 części dyspozytywnej wyroku nakazowego, zakwalifikowany w niniejszej sprawie jako wykroczenie z art. 54 k.w., miał odnosić się do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z

wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 566). W § 5 rozporządzenia ustanowiono zakaz przemieszczania się osób przebywających na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem przemieszczania się danej osoby w celu ściśle określonym we wskazanym rozporządzeniu. Zakaz ten ingerował przy tym w wartości konstytucyjnie chronione (prawo do przemieszczania się oraz sposób jego realizacji stanowią immanentny element wolności człowieka – art. 31 ust. 1 i art. 52 ust. 1 Konstytucji).

Rozporządzenie to zostało wydane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 46a i art. 46b pkt 1 -6 i 8-12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.). W art. 46b pkt 12 tej ustawy wskazano, że w rozporządzeniu można ustanowić nakaz określonego sposobu przemieszczania się, a z kolei w art. 46b pkt 1 poprzez odesłanie do art. 46 ust. 4 pkt 1 wskazano, że możliwe jest czasowe ograniczenie określonego sposobu przemieszczania się. Ustawodawca dopuścił więc jedynie ograniczenie wolności przemieszczania się i to w zakresie jego sposobu. Żaden z tych przepisów nie upoważniał władzy wykonawczej do wprowadzenia powszechnego, a zarazem generalnego zakazu przemieszczania się.

Wprowadzenie w § 5 rozporządzenia generalnego zakazu przemieszczania się jest uregulowaniem daleko bardziej ingerującym w dobra jednostki, aniżeli zakres takiego ograniczenia określony w upoważnieniu ustawowym do wydania aktu wykonawczego. Zakaz uregulowany w rozporządzeniu był zatem znacznie szerszy niż delegacja ustawowa, na podstawie której zostało ono wydane.

Słusznie wskazał także Rzecznik Praw Obywatelskich, że nakładanie ograniczeń w zakresie podstawowych wolności i praw człowieka i obywatela, a takim niewątpliwie jest prawo do przemieszczania się i sposób jego realizacji, musi odbywać się na podstawie prawidłowo stanowionego prawa, w szczególności zgodnie z podstawowymi zasadami wyrażonymi w Konstytucji. Wprowadzenie nakazów i zakazów dotyczących podstawowych praw i wolności obywatelskich może nastąpić tylko w przypadku wprowadzenia jednego z trzech stanów nadzwyczajnych, co dotychczas nie miało miejsca. W tej sytuacji, zakazy wyrażone w treści § 5 i § 14 ww. rozporządzenia Rady Ministrów uznać należy za wykraczające poza ustawowe

upoważnienie. W związku z tym, nie mogą być źródłem obowiązków dla obywateli i w konsekwencji podstawą do ukarania za niestosowanie się do nich.

W odniesieniu do ukarania za wykroczenie określone w art. 65a k.w. wskazać trzeba, że jednym ze znamion typu wykroczenia określonego w tym przepisie jest to, że niestosownie się do poleceń określonego zachowania się wydanych na podstawie prawa przez określonego w tym uregulowaniu funkcjonariusza albo organu ma doprowadzić do uniemożliwienia lub istotnego utrudnienia wykonania czynności służbowej. Z opisu czynów przypisanych ukaranym B.P., P.K. i M.O., ustalonych zresztą w ślad za zarzutami wniosku o ukaranie, wynika, że Sąd Rejonowy w Radomsku nie przypisał tego znamienia skutku. Oznacza to, że ukarał obwinionych za coś, co według ustaleń Sądu nie wyczerpało znamion typu czynu zabronionego.

Mając powyższe na uwadze, należało uchylić zaskarżony wyrok nakazowy wobec wszystkich obwinionych i uniewinnić ich od popełnienia zarzucanych im czynów. O kosztach postępowania orzeczono mając na względzie art. 119 § 2 pkt 1 k.p.s.w.

Adam Roch

Zbigniew Kapiński

Marek Siwek

WB

[ał].